

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno - zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ v Rojanu pri Trstu, šte. 3.
Poštno-hranilničnega računa šte. 864.139.

Blisk mu je rešil življenje.

(Iz hrvaškega prevel L. Vuk.)

I.

Boj z Buri je končan.

Glasovi so dohajali že prej, da nastane kmalu mir. In mir je nastal. Tako je bila ta vojska za pravico brez koristi, zastoj se je prelila kri toliko starcev in mladeničev! Ni čuda, ako je bilo ogorčeno vsako bursko srce napram Angležem.

Daleč na deželi, dva set ur hoda od Pretorije, je stal lep burski dom. Za časa vojske je bil ta dom zapuščen, a sedaj, ko je boj nehal, je prišel zopet njegov posestnik s svojo ženo in dvema sinovoma, da zopet postavi razdrto domovje in obdela opustošeno polje.

Nekega večera sedita oče in mati pri večerji. Manjšal je starejši sin Tomo. Odšel je s puško na polje.

Iz daljine se je valila nevihta in se naglo premikala ter jela besneti krog njihovega doma. Blisk je švigal za bliskom, grom je bobnel vihar šumel.

„Oče,“ vpraša Fred, mlajši sin, oče, čital sem v časnikih, da je neki Anglež fotografiral blisk. Kako se more to zgoditi? Saj se ne ve, kdaj se bo zabliskalo in ne traja tako dolgo, da bi bila slika gotova?“

„Blisk se fotografira sam, moj dečko,“ odvrne stari Bur. „Ti samo nastaviš ploščo, lečo pustiš odprto in jo nastaviš proti nebu. Prvi blisk bo že deloval nanjo.“

„Če je tako“ reče Fred, „ho em takoj s svojim aparatom poskušati. In vi mi boste pomagali, kaj ne, oče?“

„Prav rad, samo priredi dobro apa at in pripravi več plošč, da napravimo več slik.“

Fred se požuri. Komaj je preteklo pet minut, je priletel v sobo in zaklical:

„Pojte hitro, oče, sem že vse pripravil. Z okna moje spalnice d bimo najlepše slike.“

Na to je Fred odšel v spalnico in pripravil več fotografskih plošč.

Grom je bobnel, bliski so švigali. Fred je deval ploščo za ploščo v aparat, ter trdno upal, da se bodo posrečile. Ko je djal zadnjo, reče:

„To pa nastavim na ono poljano, tam-le.“ Komaj je nastavil aparat na tisto stran se zablika in zasveti ves kraj, a na to je strašno zagrmelo.

„Hvala Bogu,“ svršila sva,“ reče Fred, „a njegov glas se je komaj čul v tuljenju viharja. — Drugikrat bi ne hotel več stati v taki noči pri oknu.“

„Sedaj pa k počitku“ reče oče, „in jutri pregledamo plošče. Lahko noč!“

II.

Drugi dan je prebudilo obitelj burovo glasno trkanje na vrata. Ko odpre stari Bur vrata, vidi pred seboj angleške vojake, ki so ga motrili z mrkimi pogledi.

„Kje je vaš sin Tomo?“ vpraša vodja čete „tako naj vstane in pojde z nami.“

Za malo časa stopi mlad mož pred angleške vojake.

„Kaj želite od mene?“ — vpraša jezo.

„Najprej pojte z nami, potem vam povemo, kaj želimo“, odvrne vodja in potegne mladeniča s seboj. „A vi“ — se obrne k očetu, „pojte tudi z nami, ker ste potrebni za pričo.“

Težkim srcem sta šla, oče in sin z Angleži in komaj sta brzdala svojo jezo. Kako pravico imajo, da tako postopajo z njima?

Nekako sto korakov niže doma obstoje. Tu je ležal na vlažni travi angleški častnik. Brada in obleka mu je bila vsa premočena od prošle noči. Bil je lep, mlad človek, ki je dalj časa hodil za lepim burskim dekletom, Marijo Thorwald. — Bil je mrtev. Ne daleč od trupla je ležal lovski

Prihodnja številka izide 12. avgusta.

nož, s katerim je bil častnik umorjen. Na ročaju noža je bilo vrezano ime »Tomo Walter«.

»O Bog!«, zavpije mladenič preplašen. — »Moj nož, kako je prišel moj nož sem?«

Mesto odgovora pokaže vodja mrtvega častnika: »Če bi umorjen zamogel govoriti,« spregovori ostro, »bi vas označil kot ubijalca; ali mesto njega, govori dovolj jasno ta nož in vi ne morete tajiti ničesar. Znano je, da ste vi sovražili tega človeka, ker je rad videl devojko, katero vi ljubite. No, nič vam nemore pomagati. V imenu kralja vas vjamem radi zavrata umora angleškega častnika. Z menoj!« Dasi je Tomo dokazoval svojo nedolžnost, so ga vendarle vklenili in odpeljali pred sodbo v Pretorijo.

III.

Bile so sicer težke priče proti Tomu, a on je vendar zatrjeval svojo nedolžnost. Ni tajil, da ljubi deklico in da jo je mislil poročiti, a odločno je tajil, da bi bil imel kedaj namen umoriti angleškega častnika. Da se je našel tam njegov nož, ni moglo priti drugače, kakor da mu ga je kedo ukradel. V oni nevihti je bežal, kar je le mogel, da bi prišel čim prej domov. Pri tem se je spodtaknil, padel in udaril tako hudo z glavo na tla, da se je onesvestil. Ko je prišel zopet k sebi, je že deževalo. Opazil je da leži na trtu, dasi je padel na obraz. O tem seveda ni dalje razmišljal, bežal je domov in ni se več briga za padec. Ko je ležal brez zavesti, mu je moral nekdo vzeti nož, katerega je nosil za pasom in z njim umoril častnika.

Na to okolnost je opozarjal branitelj mladega Bura, a temu so se vsi posmehovali.

Po zaslišanju več drugih prič je bil Tomo Walter obsojen na smrt.

Žalost je zavladala v hiši vbogih starišev. Vest, da je Tomo obsojen v smrt in da bo v kratkem usmrten, je starega Bura potrla. Joka je kakor dete.

Za nekaj dni se Fred spomni svojih plošč, na katere je bil fotografiral blisk in ki so ležale pozabljene v aparatu. Odšel je, da jih pregleda. Prva ni uspela, tudi druga ne. A tretja je kazala čudno sliko bliska, ki je švignil po temnem nebu in razsvetlil ves kraj. Začne pozorneje premetovati ploščo — predmeti na nji so bili jasni in zagledal je tudi neke človeške podobe.

»Oče« vsklikne Tomo, »poglejte, kako lepo se je posrečila ta slika. Pa še nekateri ljudje se vidijo na plošči.«

Stari vzame ploščo jo drži proti luči in gleda.

»Nebeški Bog«, vsklikne hipoma, »to je umor angleškega častnika!«

In tako je bilo v resnici. Slika je bila spo-

polnjena in v najusodnejšem trenutku se je videl morilec kako je zasadil nož v angleškega častnika. Obraz se je razločno poznal. Morilec ni bil Tomo ampak nek mali človek s polno brado, oblečen v monturo angleškega vojaka. Zraven je ležal človek, kakor mrtev in lice mu je bilo obrnjeno proti nebu.

»Veliki Bog!« izdahne stari Bur, »moj sin je vendarle nedolžen! Kako čudovito zamore pokazati ta slika njegovo nedolžnost! Jutri grem v Pretorijo in jo pokažem na sodniji.«

»Jutri?« — vpraša za hip sam sebe. »Ali ko bi bilo že prepozno jutri? Ne, danes, takoj sedaj grem in vso noč hočem jahati.«

Takoj odide v hlev, si osedla iskrega konja in jezdi v mrko noč. Ni se zbal največjega napora, da le reši sina. In baš o pravem času je prišel. Smrtna obsodba se je že potrdila in drugi dan bi moral biti Tomo ustreljen. Stari Bur je bil takoj pripuščen pred sodnika, kateremu je vse povedal, a njegovi dokazi so se čuvali kot največja tajnost.

Ono fotografijo so povečali, pomnožili in razposlali na vse vojaške oddelke. Deset dni za tem so našli pravega morilca. Priznal je svoj zločin, da je umoril častnika iz maščevanja, ker ga je brez potrebe v službi grajal. Nož je z drugimi vrednostmi vred vzel iz pasu Tome Walterja, in z njim zabodel častnika — prav tako, kakor je branitelj Tome pri zaslišanju povarjal.

Tomo Walter je bil oproščen in spuščen domov; pravega morilca pa je zadela zaslužena kazen.

Nekoliko mesecev za tem, ko je bil mir že popolnoma skenjen, se je poročil Tomo z Marijo Thorwald, ki je postala zvesta žena mlademu možu, kateremu je blisk rešil življenje.

Romanje, Marijine Družbe.

(SUŠAK, 21. julija). 600 romarjev tržaške slov. Marijine družbe in iz drugih krajev ško je je prišlo pod vodstvom kanonika Koseca na Trsat. Vse srečno. Krasen slovesni govor držal gospod Furlan. Zvečer se vrnemo Gioža.

(Opomba ured. Sinoči ob 11. in pol so se vrnili vsi srečno nazaj. Príhodnjí kaj več.)

MODA — PRISMODA.

(Slovenskim dekletom.)

Z. M.

„Pojdi, pojdi, kamor hočeš,
nič ne bom ti branila...
lahko bridko, bridko jočeš —
lepa so še praznja krila!“

Kam dovede nas potrata,
kakor na se te tebi sanja?
nisi knežnja še bahata
vedno si še kmečka Franja.

To te peče nova moda!
hočeš tudi zlato uro?
da še večja boš prismođa,
boljše predstavi ala puro.

Slamnik damo ti na glavo,
na ramenih perutnici,
prstane na roko pravo
in na roke rokavici.

V plašček bomo te zavili
v roke solnčnik ti podali
in obraz porudečili...
z „milostno“ te pozdravljali.

Škoda da ni pusta, škoda:
lahko šla bi v pustne šeme —
tam kaj vlada križem-moda
in stanovske ni izjeme!

Oj, le joči, oj, le toči
da boš vse solze prodala,
ker solze so ognji žgoči —
v srcu bi boleš te žgala!

Drugéga ne dam ti sveta —
vzglede sosedova je Lena:
prava kmečka so dekleta
le priprosta pa poštna!

Pojdi, pojdi, kamor hočeš,
nič ne! odem ti branila...
lahko bridko, bridko jočeš —
lepa so še prazna krila!

Dobra létina revščine!

Slovenec, Tvoja zemlja je zdrava,
za pridve nje lega najprava.
Polje, vinograd, gora, morje,
Ruda, kupčija Tebe redé.

Kako je to? Slovensko zemljo hvali o vsi,
in vendar se marsikje na Slovenskem kaže dobra
letina revščine. Počasi prijatelj! Vsaka stvar mora
imeti svoj vzrok, tako ima tudi revščina svoje
vzroke. Večkrat nismo krivi mi, da se nam godi
slabo. Toda ne malokrat zaslužimo palico, ker
revščino povzročujemo ali pa povspesujemo sami.
Pazi!

Večkrat slišimo: „Oh dokler so nam bile še
trte zveste, smo imeli vsega dovolj, sedaj pa, ko
je trtna uš in strupena rosa uničila najlepši pri-
delek, sedaj smo reveži.“ Kaj se ne da temu po-
magati? Na delo! Nasadi pravilno ameriških trt.

Le ganiti se je treba Vlada Ti gre zelo na roko.
Daje Ti kovči zastoj, po nekod posoja tudi de-
nar za nasajanje novih vinogradov in sicer brez
obresti. Glavnico pa bodo vrnille trte same, ko
bodo rodile. Pomisli še to, da trte niso izginile
naenkrat, temveč počasi, in ko bi Ti proti nasajal
novih, bi bil sedaj že trden vinogradnik, kakor
je marsikak Tvoj tovariš.

„Zemlja ne rodi več kakor nekđaj“, pravi
drug in zapušča obupno kmetijstvo ter drvi v
mesto na nestalno delo. Dandanes je pa mnogo
novih načinov in pripomočkov za razumno obde-
lovanje zemlje. Če noče zemlja več roditi, če jo
obdeluješ „po starem“, začni „po novem.“ Vpra-
šaj sveta kakega človeka, ki zna bolje od Tebe,
posebno taki bi Ti znali svetovati, ki so dovršili
kmetijske šole. Od vsake občine, da iz vsake vasi,
bi morali biti mladeniči v kmetijskih šolah. Če
bi se več mladeničev oglasilo za take šole, bi
vlada gotovo pomnožila prekornostne zavode za
kmetijstvo.

„Sadjene prinaša dosti koristi“ toži tretji.
Po neaterih krajih, posebno blizu večjih
mest, je premalo sadnih dreves. Nasadite mnogo
sadnega drevja, posebno zgodnega (v prvi po-
mladi). Nosite sveže sadje na trg. Morebiti bi pa
kazalo, da se združite vsi in odposljete s sveže
sadje kar naravnost v druge dežele. Prekupci vas
večkrat opeharijo. Seveda tu je treba šole in
prakse (vaje). „Gospodarska Zveza“ v Ljubljani
Vam bi gotovo z ala svetovati.

„Malo imam, še to naj gre“, govori, kdor
malo zasluži. To je krivo. Varčni moramo biti
tu i v malih stvareh. Zrno do zrna pogača, kamen
do kamena palača. Dajte vsak preobilan novčič
v hranilnico.

„Za obleko moramo preveč potrošiti.“ Dokler
so ljudje nosili priprosto trpežno obleko v na-
rodnem domačem kroju, niso toliko zanjo potro-
šili. Ne kupujte narejenih oblek v židovskih ulicah
za „malo“ novcev, ker take obleke so najdražje,
ker malo trajajo. Ne lišpajte se z gospodsko ob-
leko. Skoraj ni razlike med gospo in kmetico.
(Prečitaj pesmico v današnji številki „Družinskega
Prijatelja“.)

Mimogrede omenjam, da so tudi prevelike
dote, katere se izplačujejo, za družino prava ne-
sreča.

„Človek se mora veseliti“, misli si marsikak
Slovenec in Slovenka, ter zabaja na veslice, plese,
v krčme itd. Prijatelji, ples je le piano veselje,
ki nas ne krepi. Ne plešite! Vino in žganje pov-
zročata mnogo škode. Od kar se množe krčme,
se suši žep. Vprašaj se, kako se počutiš v pon-
deljek na zdravju, na denarju, na vesti, če si v
nedeljo popival, ali pa plesal.

Slovenci bodimo pametni in veselimo se tako, da smo v veselju in po veselju srečni, zdravi odpočiti.

Še par besed: premisli dobo-te nasvete in prepričaj se bodeš, da si morebiti vendar kriv sam, če revščina napreduje. Stori; kar sem Ti svetoval in če želiš še kak nasvet, pa vprašaj zanesljive ljudi. Na svidenje!

benediktinske opatije „Subijako.“ Ker se je sv. Frančišek v njo tako zaljubil, ga je neizmerno veselilo, ko jo je prejel v dar od rečenih benediktincev. V tem svetišču je postavil temelj svojim trem redovom, tu je on cele dni in noči molil, tu dal sv. Klari redovno obleko, tu sprejemal v red učence. V tej cerkvi „Porcijunkuli,“ je imel sv. Frančišek, leta 1216. čudno prikazen. Neko noč, v začetku oktobra, se mu je prikazal Kristus, prečista Devica Marija in ogromna truma angeljev. Vtopljen v rajsko veselje, je svetnik mej dru-

Zamorski princ Andrej Toko.

Porcijunkula.

Ker se bliža čas imenitnih odpustkov porcijunkulskih, 1. in 2. dne avgusta, katerih se gotovo vdeležuje tudi mnogo bravev „Družinskega Prijatelja“, ne bo brez koristi, ako se tu kaj pové o njih začetku in pogojih. Dobro bi celò bilo, ako bi p. n. gospodje dušni pastirji v nedeljo 31. t. m. o njih govorili v cerkvi, ker v Trstu pri kapucinih in v Kopru pri frančiškanih, kamor hodi vsako leto ogromno število pobožnih Slovencev, in žalibog nikdar o tem javnega govora.. Torej.

Kdor ve kaj o življenju sv. Frančiška Asiškega, je gotovo kaj slišal tudi o cerkvi „Matere božje angeljske,“ v planjavi asiški. Ta cerkva, imenovana tudi „Porcijunkula“, je bila lastnina

gim, prosil po Marijinem posredovanju božjega Zveličarja milost, da bi ysem vernim kristijanom, kateri bodo po dobro opravljeni spovedi obiskovali cerkvico „Matere božje angelj-ke“, prejeli popolnoma odpustek. Kristus je vslišal prošnjo svojega ljubljence s pogojem, da mu jo potrdi sv. o'č papež, vidni poglavar sv. cerkve, takrat vladajoči Honorij III. Dasi je sv. Frančišek prejel to potrdilo, je vendar na papeževo povelje začel ta odpustek komaj čez leto, namreč leta 1217. in sicer dne 1. avgusta popoldne, pri kateri priliki je bilo sedem škofov, in velika množica ljudi, na katere je imel sv. Frančišek slovesen govor. Tako se je začel ta sloveči odpustek.

Kmalu zatem so začeli verniki od vseh kra-

jev trumoma hoditi k Porcijunkuli v Asiz, tudi od naših krajev, in to je trajalo do leta 1622., ko je sv. Oče papež Gregorij XV. dne 4. julija razširil ta odpustek na vse cerkve treh redov sv. Frančiška, s pogojem, da se ima opraviti v zadobljenju odpustkov tudi sv. obhajilo. Papež Inocencij XI. je pa odločil, da se morejo ti odpustki zadobiti tudi za duše v vica.

Sloveči odpustki porcijunkulski se ne razločujejo od drugih popolnih odpustkov nego v tem, da se zamorejo *tolikokrat* zadobiti, *kolikokrat* se dne 1. avgusta ob 2. popoldne, do dne 2. avgusta zvečer, obišče frančiškanska cerkev, in se v ta namen moli kolikor in kar se hoče. Spoved se sme opraviti vže 31. julija, ali pa 1. avgusta, toda odpustki, kakor rečeno, začnejo komaj 1. avg. ob 2. popoldne. Iz tega sledi, da tisti verniki, ki opravijo spoved in sv. obhajilo 31. julija ali 1. avgusta, ne zadobijo odpustkov, ako ne pridejo zopet v cerkev popoldne, ali pa 2. avgusta. Tretjeredniki pa zadobijo v farni cerkvi ravno take odpustke, kakor da bi obiskali kako frančiškansko cerkev: zato naj, bi tisti poldrugi dan bile po možnosti vedno odprte župne cerkve, kjer je kaka skupščina tretjega reda.

Vipavski.

Iz domačega življenja zamorcev.

(K naši sliki.)

Iz misijonarskega lista „Stern der Neger“ posnemamo:

Zamorske vasi imajo navadno obliko kroga. Vse hišice brez izjeme so od zgoraj vodoravne, pa imajo tako močne strehe, da se lahko po njih sprehajajo. Do pet družin stanuje v treh do štirih prostorih; živijo namreč še po stari navadi vsi skupaj: prestara mati, stara mati, mati in sin in vse kar je z njimi v sorodu ali pa v prijateljstvu.

Zanimivo je gledati pred kakim praznikom, kako čistijo svojo kuhinjsko posodo. To delo ne izvršujejo dekleta temveč močnejši fantje. In nekaj — pravi naš misijonar — jim je treba priznati: Oni vršijo svoj posel tako veselo, tako brihtno in tudi tako natančno, da si ga tudi naše služabnice lahko vzamejo v vzgled. Glejmo ga malo kako snaži kotelj ali kako ponev. Fant poleti z njim k Nilu (Nil je največja reka v Afriki; ob njegovem izlivu je veliko mesto Aleksandrija), napolni kotel s peskom in nekaj vode in se zatem povrne. Naslonjen na zid svoje bajte stopi v kotel in sicer z bosima nogama — (saj, nogovic in čevljev sploh ne poznajo) in potem se obrača z nogami po kotlu na desno in levo, naprej in nazaj, da pesek kar okoli škače dokler je kotel čist. Pri tem delu

pa kriči, poje vskljuje, k kor mu srce vелеva. Noža, vilic, žlice ne poznajo naši zamorci in če jih kdo pozna, jih smatra kot nepotrebne. Svojo obleko perejo tudi na poseben, sicer pa zelo cenen in praktičen način. Ko jim je obleka umazana gredo k Nilu, se slečejo in jo operejo v Nilu. Pesek reke mora pri tem nadomestovati žajlo (milo) in sodo. O „berlinu“ in „šterki“ jim se niti ne sanja. Ko mislijo da jim je obleka dovolj »oprana«, jo raztegnejo na vročem pesku puščave in afrikansko solnce, o kojem imamo zdaj v naših dneh lahko tudi mi en pojem, jim jo posuši v 10–15 minutah. Da ne bi čakali ta čas „brez dela“, stopijo zamorci med tem sami v vodo, in tam okopljejo in oplaskajo z vodo in ko jim je dovolj, se krepko otresejo in vzamejo svojo obleko, ki se je med tem osušila. To je ceno, kaj ne?! Seveda se tudi mnogi zamorci zdaj oprijemajo naših šeg. Naši misijonarji prodirajo z velikimi težkočami vedno v bolj notranje kraje, oznanjujejo tem revežem Kristusovo besedo in širijo tako med njimi pravo omiko.

Prava omika ne obstoji namreč v tem, da znamo rezati lepe koščke mesa in nositi jih potem galantno k ustom, temveč v tem da spoznamo krščanske resnice in da po njih živimo. Če dosežemo to, bo vse drugo lahko. Več velja navaden hlapec, ki ima vero in ljubezen, kakor deset študiranih »dohtarjev«, ki ne zahajajo v cerkev in naše verno ljudstvo samo begajo.

Navodilo, kako je vinogradnikom ravnati s trtami, ki so bile po toči poškodovane

(Po „Kmetovalcu.“)

Ker je ravnokar v nekaterih krajih na Dolenjskem toča močno poškodovala vinograde, daje g. Bohuslav Skalický, c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, te-le nauke, kako je ravnati s takimi pobitimi trtami

Kadar pobije toča, je predvsem treba kakih 8–10 dni počakati, da se po njej napravljena škoda v polni meri pokaže.

Potem je treba trte dobro pregledati in na naslednji način z ostrim nožem obrezati:

1.) Vse močno ranjene ali zelo razkosarjene liste je treba porezati.

2.) Na šparonih ali napnencih je pustiti samo one mladike, ki imajo še kaj ohranjenega grozdja na sebi, druge je pa odrezati. Mladike z grozdom se skrajšajo za toliko, kolikor je nujno potrebno. Najbolje je, če ostanejo nad zadnjim grozdom še 3. do 4. listi. Izrasle zapernice se priščipujejo za prvim ali drugim listom.

3.) One mladike, ki stoje na reznici (palcu ali ščapu) ter imajo dati les za napravo reznice

ali šparonov v prihodnjem letu, je treba posebno skrbno obrezati in ohraniti, ker je drugače tudi trgateg prihodnjega leta izgubljena.

Če so takim mladikam odbiti samo vršički, odrežemo le njih najbolj poškodovani del ter gledamo, da ostane na koncu kaka zaperoica (zalistnik), ki takoj naprej rase in nadomeštuje trti odbiti vršiček. Ostale zapernice priščipnemo za drugim listom, ker morajo ti listi rediti trtni les namesto odbitih glavnih list v.

Če so pa te mladike tako pobite, da je le njih spodnji del ohranjen, jih moramo tako obrezati, kakor po navadi pri spomladnem obrezovanju, to je na palce (ali ščape) dveh do treh zdravih oces.

Ta očesa poženejo in dajo tak les, kakor na pr. letos na zeleno cepljene trte.

Vse druge, trti nepotrebne mladike odrežemo, da gre živež le v one, ki jih potrebujemo za prihodnje leto.

Kadar pa toča še toliko mladik na trti ne pusti, da bi iz njih napravili reznice ali palčke, moramo hraniti in rediti kaki dve do tri mladike, ki jih po navadi poženejo iz starega lesa.

4.) Pri vsem tem delu moramo pa skrbeti za to, da tiste mladike, ki so ostale na trti, ohranimo zdrave ter da njih l s dobro dozori.

Treba je torej vezati, kmalu in večkrat proti peronospori (z galico) škropiti in meseca septembra vsako mladiko za tretjino skrajšati.

Kaj pravi politika ?

Avstrija. Dr. Körber je izdal neko naredbo, s katero zahteva od čeških uradnikov, da so sposobni tudi nemško uradovati. Z vso pravico zahtevajo slovanski listi, da naj gospod Körber izda jednako naredbo, tud nemškim in italijanskim uradnikom, da bodo mogli občevati z ljudstvom, med katerim služijo. — V Inomostu so bile demonstracije proti italijanskim dijakom. Ital. občine so protestirale proti Nemcem n tudi v Italiji so bile protidemonstracije. V zvezo s tem hočejo spraviti tudi novejšje dogodke v Trstu. Bombe, ki so jih našli, so bile menda namenjene proti nemškim šolam v Trstu kot odgovor na demonstracije v Inomostu. — V ogrskem državnem zboru razpravljajo sedaj o civilni listi. Vlada zahteva dva milijona prispevkov več za kraljev dvor. Op zicija je odločno proti vsakemu zvišanju, ker se ji zdi da je vladarska hiša premalo naklonjena njih narodu — Ker niso hoteli hrvaški kadetje v Pečuhu peti madjarske himne, so bili izključeni iz šole. V Zagrebu so slovesno sprejeli te žrtve madjar-

skega divjaštva. Hrvatje, ki so bili vsled tega zelo razburjeni, zahtevajo svojo hrvaško kadetno šolo na Hrvaškem.

Balkan. Dolgo so ustaški odbori namenoma mirovali in čakali, da bi videli, kak uspeh bodo prinesle reforme, zeltevane od Avstrije in Rusije. Toda njih položaj se ni zboljšal in zato so se začeli zopet gibati. Pri postaji Radoma so razstrelili železniški most, pokvarjenih je bilo več vozov in mašina. Pri Dedeagaču pa je bil napaden vlak in več ljudi umorjenih. Obup in glad tirata nesrečne Macedonce k takim dejanjim.

Italija. V Messini so zaprli stotnika Ercolesija in njegovo ženo, ki sta prodala neki tuji državi načrte o utrdbah na Siciliji in o mobilizaciji. Ta tuja država je Francija. Listi so pisali, da v istem trenutku, ko sta se objemala Viktor Emanuel in Loubet so francoski oficirji skušali dobiti v roke tajnosti laške vojske. Kakšna odkritosrčnost vlada med zveznimi vladami!

Francija. Na Francoskem so zaprli 2398 šol, v katerih so podučevali redovniki. — Državni zbor je sprejel vladno predlogo o dveletnem službovanju v vojski, potem pa je bil zaključen.

Švica. V Švici je umrl bivši predsednik burške republike P. Krüger. Pokojni Krüger je bil najprvo navdušen vodja Burov v vojski proti Angležem, pozneje pa predsednik transvalške republike. Za časa zadnje vojske med Buri in Angleži je prišel v Evropo, da bi posredoval pri evropskih vladah v prilog Burom. Bil je navdušeno sprejet, posebno na Francoskem, ali svojega namena ni dosegel. Vrnil se ni eč v nesrečno domovino. Angleška vlada je dovolila, da se pokopje v južni Afriki, kraj žene, kar je bila njegova želja.

Vojna. Zadnja važnejša novica iz bojišča je bila, da so Japonci z veliko silo napadli Port-Artur. Toda odbiti so bili z velikanskimi izgubami. Padlo je menda do 30.000 Japoncev. To je ogromno število. Iz nasprotujočih poročil ni mogoče si ustvariti jasne slike iz bojišča, ali to je vendar gotovo, da Japonci skušajo vzeti Port-Artur, kar pa ni tako lahko in da so že do sedaj žrtvovali mnogo ljudi. Vojski na suhem pa se vedno bolj približujeta in prišlo bo do velike, odločilne bitke ali pri Tačičao ali pa pri Liaojangu. Med japonskimi vojaki razsajajo razne bolezni, katere pa tudi Rusom ne prizanašajo. Tudi vsled glada umirajo baje Japonci.

NOVICE.

(Naš presvitli škof) se je vrnil dne 18. t m. iz svoje kanonične vizitacije po Istri. Povsod ga je ljudstvo navdušeno pozdravljalo ter spoznalo v njem pravicoljubnega, gorečega nadpastirja.

(Osebnosti.) Župnim upraviteljem v Lovranu je imenovan č. g. Fran Frankola, dosedanji župni upravitelj v Tinjanu pri Pazinu. — Papež Pij X. je imenoval odličnega svečenika in rodoljuba dr. Frana Volarića, generalnega vikarja in dekana stolne cerkve v Krku, apostolskim pr. notarjem. — Odvetniški izpit je položil minolega tedna g. dr. Lukež, pristav na c. kr. finančni prokuraturi v Trstu, rodom iz Pićna v Istri. — Premješčen je Avgust Cejan, c. kr. davčni pristav iz Motovuna v Gorico. — Imenovan je za asistenta drž. železnice g. Ivan Varl v Podnartu. — Č. g. Karol Lampert, bivši kaplan v Truskah, je premješčen v Brezovico.

(Češki gostje) so prišli k nam v Trst dne 18. t. m. ob 4. popoldne. Drugi dan so si ogledali mesto in grad Miramar. Povodom vsesokolske slavnosti so namreč priredili še izlet v Benetke in Pulj. Srčno pozdravljeni!

(Vseslovenski mladeniški sestanek na Brezjah in njegov pomen.) Shod slov. mladeničev na Brezjah se je obnesel nad vsa pričakovanja dobro, 8000 mladeničev in mož se ga je udeležilo. Posebno častno so bili zastopani vrli Štajerci; dva posebna vlaka sta jih pripeljala nad 1600 na Brezje v ponedeljek zjutraj. Ganljiv je bil sprejem. Na čelu spreveda so jahali vrli bohinjski fantje, za njimi pa nepregledna vrsta gostov. Po pozdravu je bila služba božja; navdušen cerkveni govor je imel na prostem č. g. Kalan, v katerem je proslavljal mladeniče kot vojake, zbrane okolu svoje vojvodinje Matere božje. Popoldne ob 2 pa je pričelo slovesno zborovanje na prostem. Shod je otvoril g. dr. Krek, za njim je govoril poslanec g. dr. Šušteršič. Skromen prostor našega lista, nam ne dopušča, da bi tu navajali vse govore, ki so se izgovorili, in misli, ki so se tu izražale, le to rečeno, da nekaj posebnega je bilo, videti preproste kmečke fante nastopati tako pogumno na govorniškem odru pred tako ogromno množico. Naravnost očaral pa nas je s svojim govorom ustanovitelj mladeniških zvez za Štajersko, č. g. Gomilšek. Popisal je nastanek teh društev, njih delovanje in namen. Namen jim je: „Z Bogom in Marijo za slovenski narod!“. Po cerkvenem govoru in petih litanijah so odšli nekateri mladeniči proti domu. Zvečer je bila rimska procesija. Samostan in zvonik sta se svetila v lučicah, rakete so švigale proti nebu, po gorah so goreli kresovi. Nepregledna vrsta mož pa se je pomikala, s svečami v rokah, v temni noči med slavnostnim pritrkovanjem okrog cerkve. Navzlic tako velikanski udeležbi — bilo je čez 8000 mladeničev, — pa nismo slišali ne ene žal besedice, nismo videli niti enega pijanca. Tak je sad prave omike, pravega izobraženja, ka-

terega pa morajo roditi le družbe, zidane na podlagi krščanskih načel.

Ta sestanek je bil res krasna manifestacija ali dokaz katoliške zavesti na Slovenskem. Ni nam še obupati, še imamo Slovenci vrlih katoličanov, dasi sejejo naši neprijatelji tudi pri nas seme razkola ali vsaj verske mlačnosti pod krinko narodnosti in človekoljublja. Možje in mladeniči, ki so se letos tako mnogobrojno sešli na Brezjah, so nam tudi jasen dokaz, da nam ni iskati prave pobožnosti samo v otrocih, ženah in ženicah, ampak najdemo jo tudi v srcih odraslih mladeničev in zrelih mož. Tega pomena nikar prezreti, ker je najvažnejši. Taki vneti, goreči katoliški mladeniči nam obetajo v bodočnosti poleg dobrih družinskih mater še značajne družinske očete. To je prava pot k rešitvi slovenskega ljudstva. Z Bogom in Marijo za slovensko domovino!

(Sv. Ivan.) Kdo si ne želi v teh soparnih dneh malo hladnega zraka in prijetne sence, da se malce oddahne in ohladi? Posamezni in pa cele skupine zapuščajo posebno ob nedeljah in praznikih mestno zidovje in napravljajo izlete v prosto naravo.

Tak izlet je napravila minulo soboto 16. t. m. tudi naša „Marijina Družba“. Zjutraj zgodaj so šle družbenice pod vodstvom družbenega predsednika v prijetno Lipico, k „jami“ M. B., v naš slovenski Lurd. Tu je bilo ob 8½ sv. maša; po maši pa so se zabavale v prosti naravi. Po kosilu, ki ga je priredil g. Kubica, smo imeli v jami običajni mesečni shod. G. predsednik je spodbujal „Marijine otroke“ k posnemanju M. B. v ponižnosti, potrpežljivosti in goroči ljubezni. Posebno krasen je bil prizor, ko se je dolinca rasvetila v bengaličnem svitu in so se družbenice pevaje poslovljale od svoje matere. Vrnile so se v cerkvico, kjer so bile pete litanije M. B. Pred odhodom so se še malo pokrepčale z „ječmenovo juho“, ter se v večernem hladu vrnie domu. Ta prvi izlet ostane gotovo vsem v prijetnem spominu.

(Rojan, 17. julija.) Danes smo praznovali z veliko slovesnostjo zaščitnika naše fare sv. Mohorja in Fortunata. Sijajna procesija z sv. Rešnjim Telesom se je vršila po slovesni sv. maši ob 7½ uri. Čudno, da so si izbrali rojanski fantje prav ta dan, da prirede javen ples na „Scalasanti“. Ni prav, da zgublja mladina svoje dušno in telesno zdravje na plesu in to one dni, ko se javno časti Najsv. Zakrament!

(Cesarjev dar.) Cesar je daroval za podružno cerkev na Pasjaku, jelšanske župnije, 500 K.

(Tržaške slov. šole pred sodiščem.) Upravno sodišče razpisuje razpravo o pritožbi slov. starišev proti odlokom tržaške občine, namestništva in ministrstva dne 7. oktobra ob 10 uri dopoldne.

Vse te tri inštanice so namreč ovrgle prošnjo slov. starišev za ustanovitev slov. šole v Trstu. češ saj vzdržuje mesto slov. šole v okolici Upamo, da se bo vsaj na sodišču še dobilo malo pravice!

(Amerikanske vojne ladje) so priplule v Trst dne 12. t. m. ob 7 uri v jutro. Vojaki, ki so vseh mogočih narodnosti, nam niso posebno ljubi gosti. Obnašajo se večkrat prav nepošteno. Po gostilnah ne plačajo, vozne istotako ne, ali pa samo najnižjo malenkost. Pogosto nadlegujejo naše mirne ljudi. Zato se ne bomo jokali po njih. — Amerikanci pridejo 25. t. m. v Reko, kjer jih hočejo slovesno sprejeti.

(Bombe) je naša policija minoli petek popoldne po dolgem preiskovanju v prostorih italijanskega društva »Ginnastica.« V zaboji najdenem pod diljami ste bili dve bombi, škatlja belega smodnika, ter drugo razstreljivo z malo itajansko zastavico. Policija je aretirala (zaprla) več sumljivih oseb.

(Iz Kozjega na Štajerskem) nam pišejo: V noči od 10. na 11. julija smo imeli vso noč hude in strašne nevihte ob štajersko hrvaški meji, posebno v okrajih kozjanskem, šmarskem in rogaškem. Zvečer je začelo od severne strani grozno bliskati in grmeti, vedno bolj in bolj. Okolo polnoči je bilo na hujš, ter vsaki čas se je bilo bati da strela uže tu ali tam. In res, užgala je v dveh krajih, da se je grozno žarilo n bo v temni noči med zelo močnim dežjem. Toče menda, ni bilo. Le vedno radi prosimo; treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod!

Umrl nam je v Ljubljani dne 4. julija po dolgi in mučni bolezni naš odvetnik gosp. dr. Franc Rauseh. Na kozjansko pokopališče so ga pripeljali dne 6. julija in v nov zidan grob so ga položili dne 10. julija. Rajni gos. od si je pridobil veliko zaslug v našem okraju. Bil je večletni načelnik okrajnega zastopa in ravnateljstva okrajne hranilnice v Kozjem. Bil je izboren Slovenec z dušo in telesom.

Sveti naj mu večna luč!

(Nov list.) V Ljubljani so začeli izdajati slov. Salezijanci svoje glasilo „Don Bosko.“ Salezijanci se trudijo za zanemarjeno mladino; njih delovanje je razširjeno po vsem svetu; storili so že mnogo dobrega tudi med Slovenci v Ljubljani. List dobivajo salezijanski sotrudniki zastonj, hvaležno pa se sprejemajo vsi darovi. List toplo priporočamo vsem mladoljubom.

(Slovenski romarji v Barbani.) Dne 18. julija se je vkrcalo 262 romarjev iz Rižana (Lazareta) v Kopru na parnik »S. Nazario,« ki je odplul ob 4¹/₂ zjutraj iz Kopra proti Barbani. Vsled oseke (plitve

vode) so dospeli tja še le ob devetih Sv. mašo je daroval mčg. župe upravitelj Josip Košir, ki je romarje vodil, propoved pa je imel preč. prelat Dr. Gabrijelčič. Popoldne je bil blagoslov, in kratek nagovor župe-upravitelja. S procesijo so šli na parnik, ogledali si še mesto Gradež in proti ob 5¹/₂, so se vrni proti domu. Têj vzorni romarski vožnji naj bi sledelo še mnogo drugih. Tako skupno romanje ima gotovo mnogo prednosti samo če ima dobro vodstvo in čvrsto organizacijo.

(Romanje v sveto deželo.) Dne 26. t. m. odpluje parnik »Tirol« s 525 bavarskimi božjepotniki iz tržaške luke v Jafo od koder gredo romarji v Jeruzalem

(Porcijunkula.) Opozarjamo vse pobožne Slovence na današnji članek tega imena. Sezite po dušnih zakladih sv. katoliške cerkve!

Uganke.

Rešitev ugank priobčenih v 12. številki:

1. Nič več ne ostane te eta.

2. Sveder.

Prav so jih p. godili: Gorjup Rudolf na Viču, Pečnik Ljudmila, Aleunama, Mihael Pustišek, Franc Debevc.

V skrivalnici najdeš pastirja najlože, če skriješ s prstom uho prešiča na desni strani. Pastir sedi obrnjen proti temu prešiču; prešičeva glava je ob enem tudi pastirjeva. Pastirja so našli: Aleunama in Gorjup Rudolf.

Dodatek. Uganko predzadnje številke so prav rešili še ti-le: Roža Mahnič in Marjeta Mahnič v Dekanih ter Veselodolski na Katinari, ki je našel tud konja, kakor razvidno iz teh-le vrstic:

Vojak ponesrečen na zemlji leži,
Rokó-prizdiguje in mlo ječi.
Tovarši njegovi naprej le drve,
In sabljice briake po zraku vihte.
Konjiček pridirja od zgornje strani
Vojaka ôvoha — ker znan se mu zdi.

Novi uganki:

1. Vse me je pričakov lo,

A ko me je pričakalo,

Vse je pred menoj bežalo. (Pečnik Ljudmila.)

2. Kje mož stoji,

ko pipo kad?

Česnik Miroslav.)

Listnica uredništva.

M. P. v Zd. Pesen o skrivalnici se ni čala takrat uporabiti. Aleunama. Oprostite, takrat ni bilo prostora, prihodnjič prav radi. Srečen pot! — P. Hijacint. Hvala za poslano. Se priporočamo i nadalje. — Veselodolski. Vsled prepichega prostora izostalo. Pride že. Hvala za vse!

Kdor želi
najboljšega ščiščenega medu,
naj poizve pri podpisani, kje ga lahko kupi
po primerni ceni.

Uprava „Druž. Prijatelja“.

DEKLE

v starosti 18 let, ki govori hrvaški, slovenski, italijanski in nemški, zmožno vseh navadnih hišnih opravil išče službo pri pošteni kriščanski družini. Več povê Ured. „Druž. Prijatelja.“